

Tavla 30 | Den tyska "Volksgemeinschaft" (Folkets gemenskap)

Den "tyska Volksgemeinschaft" ("Folkets gemenskap") inom den nationalsocialistiska ideologin var en konstruerad idé. Den var avsedd att inkludera alla "rena" tyskar och bygga upp ett klasslöst samhälle mellan arbetare och intellektuella. Befolkningen skulle underordna sig detta mål. "Folkets gemenskap" innebar dock inte lika rättigheter för alla, utan strikt underordning under ledarskapsprincipen. Vägran att acceptera "Folkets gemenskap" resulterade i kraftiga påföljder. En enskild "Volksgenosse" betydde ingenting; de nationalsocialisterna strävade efter en smidig massa. Konstruktionen "Folkets gemenskap" var nära kopplad till militära perspektiv. Den skulle garantera yttre försvar och spara och bevara makten internt. Termen "Folkets gemenskap" var inte uppfunnen av nationalsocialisterna utan perverterades - liksom många andra termer - av nazisterna.

1. Ungdomsrally i Olympia Stadion Berlin den 1 maj 1939
Tyska historiska museet, foto: Gerhard Gronefeld

Tavla 31 | Modellen för "Volksgemeinschaft" (Folkets gemenskap)

För att visa en gemenskap av jämlikar var den nationalsocialistiska "tyska Volksgemeinschaft" avsedd att inkludera alla tyskar inom hemlandet och utomlands. Rangprivilegier och snobberi var ideologiskt uteslutna. Klassbarriärer och ägandestrukturer förblev dock orörda under tiden för nationalsocialismen. Samhället var organiserat hierarkiskt enligt principen om "Führer" och hans följe. Alla sociala grupper styrdes av nationalsocialistiska ledare. Följande förväntades visa lydnad, underordning, tro mot "Führer", trohet och aktivt engagemang för "Volksgemeinschaft". Allt detta undervisades i många utbildningsinstitutioner. Idealen var styrka, hälsa och beredskap att underordna sig. Självständigt tänkande och handlande förkastades. Den fogliga "Folkets gemenskap" grundades på illusionen om den mäktiga "ariska" rasen. Människor av judisk härkomst, Sinti och Roma, Jehovas vittnen, funktionshindrade, asociala personer, brottslingar och andra sociala grupper, uteslöts och kunde elimineras. "Volksgenosse" skulle känna sig upphöjd bara genom att tillhöra gemenskapen. "Folkets gemenskap" var en edsvuren militär gemenskap som var avsedd att leda den socialdarwinistiska kriget för "Lebensraum" (nödvändigt livsutrymme) i öst. Det slutliga målet var att uppnå världsherravälde. Det erbjöd inte "Volksgenossen" en framtid i fred, rikedom och öppenhet gentemot världen, utan enbart martialiska perspektiv, som inkluderade absolut underordning och den "hjaltemodiga döderna" i avlägsna länder.

Masshändelse som en manifestation av "Folkets gemenskap". Central händelse från Rikets utbildnings- och propagandaministerium, på Bückeberg vid Hameln, den 6 oktober 1935.

Tavla | 32 Propaganda och Tvång

"Det folkliga samhället," såsom det förstods av de nationella socialisterna, var ett obligatoriskt samhälle. Tvång och påtryckningar för att delta i "samhället" var ständigt närvarande. En persons frisyr, klädsel, misstänkt beteende, språk och fysionomi kunde vara indikationer som avslöjade någon som inte hörde dit. Det var möjligt att bli misshandlad om man inte hälsade de marscherande kolonnerna med en upplyft arm. Utöver den ständiga hoten var propaganda allomfattande. Den "vanliga mannen" - berövad medborgerliga rättigheter - var övergiven åt regimen eftersom demokratiska strukturer för att utöva inflytande helt saknades. Man förväntades ansluta sig till "det folkliga samhället" och obehagligt tjäna "Führer" och hans mål. Arbetarna - som "de efterföljande" - var berövade alla sina rättigheter och skyldiga att lyda och visa trohet gentemot "Führer." De utgjorde huvudmålgruppen för "Det folkliga samhällets" propaganda. Genom sin organisation "Styrka genom glädje" hade regimen ett "vapen" mot all form av opposition. Huvudelementet i propagandan var masshändelser. Massorna betraktades som böjliga och i slutändan saknade de egen vilja.

"Träda in i det tyska folkets gemenskap.", Frekvent spridd tennaffisch. Bundesarchiv Koblenz

Offentliggjord beskrivning av "Folkets Samhälle". Arkivdokumentationscenter Prora

De svängande massorna omvandlas till "Folkets Samhälle". Under solhjulet, 1938

Paroll 1945 - den sista uppställningen av "Folkets Samhälle". Arbeitertum, 1945

Hitler talar till SA, SS och Motoriserade kåren vid Nürnbergrallyt, 1938. Från: Friedrich Heiss, Hos oss i Tyskland, 1938

Tavla | 33 "Den 'Hårdhetsgemenskapen' under Första Världskriget

Begreppet 'Folkets Samhälle' var vanligt i Tyskland sedan mitten av 1800-talet. Ungdomsrörelsen runt 1900 använde termen för att uttrycka sin längtan efter rättvisa och broderskap. Det avgörande präglet på termen kom under Första Världskriget, vilket ledde till en särskild form av 'nationell uppvaknande' genom det kollektiva lidande som soldaterna upplevde på fronten och i den statiska krigföringen. Men den nära frontgemenskapen kunde inte överföras till det civila livet, och många stridande fann inte sin plats i det civila samhället. De följde illegala militära sammanslutningar. Längtan efter ett 'Folkets Samhälle' och hämnd för nederlaget förblev en latent del av den allmänna medvetenheten under Weimarrepubliken. En militär och aggressiv prägel var därefter inneboende i begreppet 'Folkets Samhälle'. Denna hat riktades inte bara mot de tidigare krigstidens fiender utan också mot pacifister inom hemlandet, som sades ha 'stuckit kniven i ryggen' på fronten."

Från fronten till nationalsocialism - offentliggjord stämning i "Folkets Samhälle" under kriget. Bild från filmen "Stridspatrull 1917". Arbeitertum 1934

Arbetarklassen under eld. Bild från filmen "Stridspatrull 1917". Striden förminskas som en "gemenskapserfarenhet". Arbeitertum 1934

Slaget vid Marne 1914, tyska soldater vid frontlinjen. Bilder från Stiftelsen Preussiska kulturarvet

Folkets gemenskaps födelse? Under hösten 1918 blev tiotusentals tyska soldater frivilligt krigsfångar. Klaus Dorst, Wolfgang Wünsche, Första världskriget, Berlin 1989

En affisch av DAF hänvisar till det första världskriget. Bundesarchiv Koblenz

Formularbeginn

z1 Hitler, 30 september 1942 "Endast i denna mörkaste stund i vår historia kommer resultatet att förverkligas som förutsagts av Nationalsocialisterna sedan Första Världskriget: Ett Stort Rike som förenats av Glädje och Lidande. En positiv egenskap som detta kommer att generera är en stor kamratskap. Det som vårt parti alltid strävat efter under fredstider, nämligen att bygga en folkgemenskap från erfarenheterna av Första Världskriget, kommer snart att förverkligas."

z2 Hitler, 8 november 1942 "En annan skillnad från det tidigare Tyskland och Tyskland nu är att det tidigare regimet inte hade några rötter inom folket. Det var en klassstat. Nu håller vi på att fullborda det som växte fram ur den kriget. När jag återvände från kriget tog jag med mig erfarenheterna från frontlinjen. Baserat på mina erfarenheter vid fronten byggde jag upp min Nationalsocialistiska Volksgemeinschaft (Folksgemenskap).

Idag är Nationalsocialistiska Folksgemeinschaften på väg till fronten, och månad för månad kommer vi att se hur denna nya Wehrmacht kommer att bli mer nationalsocialistisk. Den kommer att assimilera den nya Tysklands karaktär och successivt avvisa alla gamla fördomar och klasskillnader. Vid krigets slut kommer det tyska folkets gemenskap att uppleva sin största belöning - skillnaden mellan Tyskland då och Tyskland nu."

z3 1914, kejsaren erkände inte längre några politiska partier. "Jag erkänner inte längre några politiska partier, jag erkänner endast tyskar." Kejsar Wilhelms II, 4 augusti 1914 inför Riksdagens delegater.

z4 Hitlers sista tal under den tredje Nürnbergrallyt, 21 augusti 1927 Det fanns en plats i Tyskland där det inte fanns några klasskillnader. Det var med trupperna vid fronten. Där var begreppen 'civila' och 'proletariat' okända. Det enda som spelade roll var kompaniet.

1. " Arisk tjej ", barns charm är rasmanipulerad.

tyska historiska museet

2. Idealet för den "ariska" tyska flickan. Spjutkastare från Federation of German Girls, 1940.

Stiftelsen för preussiskt kulturarv

3. Den "ariska familjen" anses vara den perfekta förkroppsligandet av regimens ras- och befolkningspolitik

Stiftelsen för preussiskt kulturarv

4. Skidlärare på Fatigue Duty i Mittenwalk omkring 1937

Stiftelsen för preussiskt kulturarv

5. Rasforskning via skallanalys. Mätning av den morfologiska ansiktshöjden med en cirkulär mätanordning, 1937.

Federal Archive Koblenz

6. Dessa propagandabilder, som finns på affischer eller tidningar som "Der Stürmer", betonade och spred den latent antisemitiska atmosfären i Tyskland.

Federal Archive Koblenz

7. Antikommunistisk propaganda var tänkt att rättfärdiga Hitlers krig om livsrum i Östeuropa och lämna djupa spår i det nationella psyket.

tyska historiska museet

8. Bilder på de tyska loppen. "Rasvetenskapen" menar att det även inom de germanska raserna finns skillnader.

tyska historiska museet

Tavla 34 | Den "ariska rasen"

Hitlers syn på människosläktet som förverkligades under "tredje riket" var ett uttryck för 1700- och 1800-talets vetenskapliga rasism i Europa. Redan detta bidrog till att motivera kolonialpolitiken. De centrala antagandena var mycket enkla: Tyskarna och folket från de nordliga länderna, från England och Nordamerika skulle bygga den "ariska rasen". De germanska raserna, särskilt den tyska rasen, betraktades i sig som "ariska raser". Dessa grupper av människor – som "kulturbärare" och "mästarfolk" – skulle kallas till ledarskap för andra människor och raser. Alla andra raser var tvungna att tjäna arierna som flockdjur. Hitler uttalade sig om afrikaner i "Mein Kampf": "Då och då inser den tyska borgaren att här och där för första gången har en neger blivit en advokat, lärare, präst eller tenor (...) den har inte börjat att gå upp för denna depraverade borgerliga värld att detta är en synd mot förnuftet, att detta är kriminellt galenskap att träna en född proffs tills man får känslan av att ha förvandlat honom till en advokat."

Renheten hos "herrrasen" måste vara det högsta budet och uppgiften för den tyska staten. Genom målinriktade demografiska mätningar och avelsprogram påbörjades en nynordifiering av den svaga "tyska rasen". Ur expertsynpunkt var den största faran att skona de "lägre raserna", att behandla dem humant och att "blanda sig" med dem. Särskilt blandade äktenskap verkade riskera existensen av "mästarrasen".

Judarna hade en unik ställning. De ansågs vara intelligenta förförare som försökte stoppa "herrrasen" från dess kvasi-naturliga världsherravälde genom idéer om jämlikhet, empati och mänsklig solidaritet. Den "judiska bacillen" som tycktes omintetgöra valet av den bästa och starkaste "rasen", var tänkt att utrotas och med honom traditionen av humanism baserad på de judiska profeterna, de grekiska filosoferna och kristendomen som hade hjälpt till att forma den europeiska kulturen. Vid sidan av humanismen ansågs liberalism, marxism, pacifism och konsekvent utövad kristendom vara dödliga fiender som måste förföljas och utrotas.

1. "Arisk tje", barns charm är rasmanipulerad.

tyska historiska museet

2. Idealet för den "ariska" tyska flickan. Spjutkastare från Federation of German Girls, 1940.

Stiftelsen för preussiskt kulturarv

3. Den "ariska familjen" anses vara den perfekta förkroppsligandet av regimens ras- och befolkningspolitik

Stiftelsen för preussiskt kulturarv

4. Skidlärare på Fatigue Duty i Mittenwalk omkring 1937

Stiftelsen för preussiskt kulturarv

5. Rasforskning via skallanalys. Mätning av den morfologiska ansiktshöjden med en cirkulär mätanordning, 1937.

Federal Archive Koblenz

6. Dessa propagandabilder, som finns på affischer eller tidningar som "Der Stürmer", betonade och spred den latenta antisemitiska atmosfären i Tyskland.

Federal Archive Koblenz

7. Antikommunistisk propaganda var tänkt att rättfärdiga Hitlers krig om livsrum i Östeuropa och lämna djupa spår i det nationella psyket.

tyska historiska museet

8. Bilder på de tyska loppen. "Rasvetenskapen" menar att det även inom de germanska raserna finns skillnader.

tyska historiska museet

Tavla 35 | "Betriebsgemeinschaft - Volksgemeinschaft - Ödesgemeinschaft"

Nationalsozialistisk uppfattning om en "Operating Community" eller "Folkets Samhälle" skapades som ett propagandistiskt svar på Weimarrepublikens samhälle som var präglad av klassklyftor och kolliderande intressen. Enligt denna ideologi förkastade de nationella socialisterna alla sociala åtskillnader baserade på faktorer som ursprung, yrke, förmögenhet eller utbildning, även om dessa åtskillnader fortsatte att existera i praktiken. Idén om "folkets samhälle" drevs av en längtan efter harmoni och auktoritär ledning i ett samhälle som brottades med problem som inflation, arbetslöshet och sociala konflikter. De nationella socialisterna var skickliga på att utnyttja dessa omständigheter.

Nürnberglagarna, som antogs 1935 "för skydd av tyskt blod och tysk ära," definierade "Folkets Samhälle" som en "blodets och ödets gemenskap." Vid de yttersta konsekvenserna av denna gemenskap låg marginalisering, förflyttning och utrotning, vilket riktades mot individer som inte uppfyllde kriterierna för att vara friska, hårt arbetande och ariska tyskar. Dessa handlingar av marginalisering och utrotning utfördes baserat på rasliga, politiska, religiösa eller sociala kriterier, eller om individer vägrade att delta i "Folkets Samhälle."

I det "Tredje Riket" var företag avsedda att vara platser där sociala skillnader skulle utjämnas. I praktiken hade dock företagets ledare nästan obegränsad makt att främja sina egna intressen på bekostnad av sina anställda. Den nationella socialistiska regimen strävade efter att nationalisera klasskonflikten och kontrollerade företagets procedurer direkt. Förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare reglerades av principer som "förtroendeplikt" och "plikt att handla i god tro," vilket kraftigt begränsade arbetstagarnas rättigheter, och strejker var strikt förbjudna.

En resa med Siemensgruppen "Natur och Folk" från Berlin. Målet med denna resa var det gemensamma delandet av fritid, cirka 1938. Statsarkivet Berlin

Artikel från tidskriften "Arbeitertum" om förhållandet mellan "Arbetsledare" och "Anställda", 1937. Arbeitertum, 1937

Massdemonstration vid Berlin Lustgarten till stöd för bojkotten mot judiska affärer, den 1 april 1933. Statsarkivet Berlin

Affisch som uppmanar människor att bojkotta judiska affärer, den 1 april 1933. Statsarkivet Berlin

"Rikets karriärtävling" för lärlingar vid Siemensfabriken i Berlin, utan angivet år. Statsarkivet Berlin

Propagandaaffisch som framställer "Folksgemenskapens" "överlevnad" under "skyddet" av partiet och staten. Tyska historiska museet Berlin

Reklamaffisch för tidningen "Neues Volk" från "NSDAP:s avdelning för raspolitik" om legitimiteten av eutanasi. Tyska historiska museet Berlin

NS-propaganda för att definiera "Gemensamt öde", 1933. Tyska historiska museet Berlin

SA-medlemmar stationerade utanför en judisk affär för att hindra människor från att gå in, den 1 april 1933. Statsarkivet Berlin

z1 Hitler väcker arbetssamhället Den nationalsocialistiska arbetstagaren måste veta att hans egen materiella lycka grundas på tillväxten av den nationalsocialistiska ekonomin. Nationalsocialistiska arbetare och arbetsgivare är båda representanter och förespråkare för hela folksgemenskapen. Erfarenheten visar att en hög grad av personlig frihet ökar en arbetares produktivitet mer än order uppifrån. Detta är menat att tysta den naturliga "urval" som förespråkar de mer lyckligt lottade, hårt arbetande och kapabla. Adolf Hitler, Mein Kampf, 1936

z2 Anmälan En rapport från SPD från november 1935 I slutet av oktober arresterades en arbetare på företaget X, eftersom han, efter att ha satt samman två torra brödbitar, mumlade "Heil Hitler" för sig själv. En god kollega rapporterade detta till en ombud och två timmar senare hämtades den politiska förbrytaren av Gestapo. Tyskland Rapporter av Tysklands socialdemokratiska parti (SoPaDe), november 1935

z3 Tvångssterilisering som ett medel för "rasförbättring" av "folksgemenskapen". Det följande fallet är ett exempel på hur sterilisering används för att uppnå andra mål än att sterilisera sjuka: 27-åriga "H" i Mannheim var aktiv inom trötthetsarbetet och inom jordbruk, men fick ändå ingen anställning. Han anmälde sig till de väpnade styrkorna och den fysiska undersökningen visade att han var helt frisk. Under testet för mental hälsa ställdes frågan: "Vad är huvudstaden i Rumänien?" Han visste inte svaret. På frågan om han var medlem i SA eller SS svarade han nej (hans familj var kommunister; hans far skickades till ett koncentrationsläger och hans bror skickades

till fängelse på grund av olagligt arbete). Sex veckor senare var han tvungen att anmäla sig till Mannheim-distriktskontoret där han blev undersökt. 14 dagar senare var han tvungen att gå till det regionala sjukhuset där han fick ett slutet kuvert och tvingades gå till diakonissjukhuset, där han informerades om att han skulle steriliseras på grund av "mentala brister". Han motsatte sig med all sin kraft men steriliserades ändå för åtta veckor sedan. "Tyskland Rapporter" av Tysklands socialdemokratiska parti (SoPaDe), 1935

z4 Hitler omdöper den kapitalistiska ekonomin till en "judisk ekonomi". Faktum är att han [juden] fortsätter att med ökande effektivitet förstöra grundvalarna för en fungerande ekonomi. Genom börsen undergräver han den nationella produktionen av ekonomin, förvandlar den till ett handelsverktyg och berövar företagen deras personliga ägande. Genom detta uppstår en intern splittring mellan arbetsgivare och arbetstagare, vilket lägger grunden för en politisk klassklyfta. Adolf Hitler, Mein Kampf, 1936

Tavla 36 | Myten om "Führern"

Efter att den pluralistiska demokratin i Tyskland verkade ha förlorat anseende hos människor började önskan om "enkla lösningar" och en "stark man vid makten" etableras. Denna önskan blev starkare med tanke på ökande ekonomiska och sociala problem samt politisk instabilitet.

"Führer"-kulten hade funnits inom den nationalsocialistiska rörelsen sedan mitten av 1920-talet och utvecklades sedan till en politiskt-ideologisk ledande idé. Först inom Nationalsocialistiska partiet och senare i "Riket" blev persona Hitler den centrala politiska figuren. Inom Hitlers följe rådde uppfattningen att han hade den historiska uppgiften att återupprätta Tysklands nationalstolthet och - efter revideringen av det "skamliga fredsavtalet i Versailles" - skapa för det tyska folket dess ödesbestämda framstående plats i världen och historien.

"Der Führers" obegränsade makt i det "Tredje Riket" ersatte en byråkratiskt strukturerad och reglerande regering genom nationalsocialistiska lagar som tillskansade sig Weimar-konstitutionen. Adolf Hitlers diktatur kunde utvecklas fritt med Hindenburgs död 1934 och de tyska väpnade styrkornas trohetsed till Adolf Hitler. Enligt principen "divide et impera" följde Hitlers regim principen att hålla de olika partiauktoriteterna och de synkroniserade statsmyndigheterna i en "tävlande balans". Regeringens formella rättigheter, som aldrig samlades igen efter februari 1938, ersattes successivt av "Führerns vilja". Hans ställning hänvisade alltmer till hans "karismatiska personlighet" istället för hans funktion som stats- och regeringschef. "Führer-myten" stärktes av det dagliga personkulten kring Hitler, Hitlerhälsningen och iscensättningen av hans offentliga framträdanden. Militära framgångar verkade bevisa hans felfrihet. Först med början av militära misslyckanden uppstod allmänna tvivel.

"Ett Folk, Ett Rike, En Führer": En av de mest kända propagandabilderna av Hitler, som visades i många mottagningsområden inom institutioner i det "Tredje Riket".

Detta symboliserade Führerns allomfattande närvaro, 1938. Tyska historiska museet Berlin

Donera metall: Metallgåva till ära för Hitlers födelsedag, april 1934. Tyska historiska museet Berlin

"Standartbärare Hitler": "Standartbärare Hitler" av Hubertus Langzinger. En bild som visas i Haus der Deutschen Kunst i München, på den "Stora tyska konstutställningen". Avbildad är en bild av Hitler som en mystifierad medeltida vit riddare, 1938. Tyska historiska museet Berlin

Minnesplakett: "Führer-minnesplakett" avseende Hitlers besök på Siemens-fabriken i Berlin den 10 november 1933. Stiftelsen Preussiska kulturarvet

Skyllt: E-postskyllt som främjar en enhetlig hälsning. Tyska historiska museet Berlin

Löfte om hängivenhet: "Löfte om hängivenhet" till Führern, av en medlem i Hitlerjugend. Certifikat 1944. Tyska historiska museet Berlin

Hitler i en bil: "Nürnbergrally för styrka och enhet". Hitler körs i en bil genom raden av jublande Hitlerjugend i en stadion i Nürnberg den 8 september 1934. Stiftelsen Preussiska kulturarvet

Hitler hälsar anhängare: Hitler under Tacksägelsefestivalen, Bückeberg, Niedersachsen. Bundesarchiv Berlin

Distriktsadministration: NSDAP-distriktsadministration Stor-Berlin, Voßstrasse 11, Berlin centrum, 1934. Statsarkivet Berlin

Tavla 37 | Expansionen mot öst - "Folk utan livsutrymme"

Expansionsidén för tyskt "levnadsutrymme" hade redan propagerats av "Alldeutscher Verband" (Den Alltyska Förbundet) i början av 1900-talet. Senare argumenterade de nationalsocialister att tyskarna var ett folk utan utrymme. Tyskland behövde skaffa levnadsutrymme för att öppna upp områden för den ständigt växande tyska befolkningen och underlätta en autark ekonomi. Med denna synpunkt anslöt nationalsocialisterna sig till den allmänt spridda åsikten att Tyskland hade för lite levnadsutrymme till sitt förfogande och att de därför var tvungna att erövra nytt levnadsutrymme i en "oförsonlig strid" mot andra folk. I denna mening var "levnadsutrymmets konception" inte ursprungligen en nationalsocialistisk idé utan hänvisade till grundaren av geopolitiken, Friedrich Ratzel. Dock syftade Ratzel främst på en expansion över haven, inte en europeisk expansion. Det var en mycket spridd uppfattning att styrandet av det eurasiska området oundvikligen skulle leda till världsherravälde. Det är inte klart hur mycket Hitler påverkades av dessa idéer eller om han ville fortsätta idén om expansion mot öst, liknande Deutscher Orden (Tyska Orden) under medeltiden, som han programmatiskt meddelade i "Mein Kampf". Enligt Hitler skulle ett krig mot Ryssland vara relativt enkelt, eftersom "Det gigantiska riket var redo att falla". Han betraktade det ryska folket som en underlägsen judisk slavisk ras som inte var kapabel att bygga upp en hållbar stat. Han drog slutsatsen: "Vi är ödesbestämda att vara vittnen till en katastrof, som är den kraftfullaste bekräftelsen av folklig raslära." I detta citat blir de två centrala elementen i fascistisk utrikespolitik mycket tydliga: erövring och rasism. Heinrich Himmler, SS "Riks" ledare och chef för den tyska polisen, tog upp dessa två aspekter 1939 i en avhandling om "Hanteringen av de 'Fremdvölkischen' i öst", och konkretiserade dessa idéer 1941 inom ramen för "Generalplan Ost". Med stöd av en ny marklag planerades tyskifiering genom befolkningsöverföringar i femårssteg. Generellt sett planerades att "ovälkomna" människor skulle återbosättas i Sibirien, eller alternativt förslavas eller utrotas.

1 "Becoming of the New Europe" - "Skapandet av det nya Europa", ett propagandaposter som handlar om den tyska arméns marsch mot östfronten, september 1941.

2 "Justifying the Second World War" - "Motivering av det andra världskriget", propagandaposter från 1942.

3 "Exaggeration of the Danger from the East" - "Överdrivande av faran från öst", för att rättfärdiga attacken mot Sovjetunionen. Antibolsjevikisk propagandaposter från södra tyska frivilligkåren, 1919. Återtryckt 1939.

4 "Involving the Rest of Europe Against the Soviet Union" - "Inblandning av resten av Europa i kampen mot Sovjetunionen". Antisovjetisk poster, cirka 1942.

5 "European War Conflict Against the Soviet Union" - "Europeiskt krigskonflikt mot Sovjetunionen", 1941.

6 "NS Colonial Propaganda" - "NS-kolonialpropaganda". En kamel från Leipzig Zoo används i propagandasyfte för att göra anspråk på områden. Oktober 1934.

z1 "Drive to the East - People without Living Room" - "Drivkraften mot öst - Människor utan bostad"

Nu stänger det öppna landet in sig och marken är för hård. Där står morgonen som en eld i full fart. Mot öst blåser vinden! Därför, kvinna och barn och bonde, till vagnarna, till hästarna! Vi längtar efter färsk mark och att känna den goda vinden!

Vårt hemland brinner starkt och starkt i vårt blod. Vi ska bygga ett nytt hem att vårda. Mot öst blåser vinden! Därför, kvinna och barn och bonde, till vagnarna, till hästarna! Vi längtar efter färsk mark och att känna den goda vinden!

Den främmande vildmarken chockar oss inte med bedrägeri och svek; vi kommer att ge henne ett tyskt ansikte, med svärd och plog. Mot öst blåser vinden! Därför, kvinna och barn och bonde, till vagnarna, till hästarna! Vi längtar efter färsk mark och att känna den goda vinden! (från: Hans Baumann (Text), August Kremser (Musik): "Nun wird es zu eng", 1935)

z2 Citat: "Den 30 december, under en sammankomst med NSDAP i Marienberg (Sachsen), diskuterade distriktsledaren Bergmann 'kolonialfrågan'. Hans ofta förvirrade uttalande kan sammanfattas som följer. Tyskland behöver kolonier för att överleva, och de viktigaste resurserna finns i kolonierna. Tyskland är också bestämt att föra den europeiska kulturen till kolonifolken. Av prestigeskäl önskar Tyskland återfå sina tidigare kolonier, och dessutom göra anspråk på Ukraina, som felaktigt står under ryskt styre. För det första är majoriteten av folket där tyska. Förr eller senare kommer det att ske en upplösning och en uppdelning av Ryssland..." (Tyska rapporter från Tysklands socialdemokratiska parti (Sopade) från oktober 1936)

Tavla 38 | Bildandet av "Folkgemenskapen"

Idén om en klassoberoende "Folkgemenskap" blev populär inte bara under det "Tredje riket". Dess framgång orsakades inte enbart av tvång och terror. Längtan efter jämlikhet, harmoni och integration hade rotat sig i den tyska befolkningens kulturella medvetande under århundraden. Löftet om "Folkgemenskapen" - en av de mest effektiva nationalsocialistiska propagandainstrumenten - stämde överens med denna längtan. Nationalsocialisternas "Folkgemenskap" överensstämde emellertid inte med idén om jämlikhet, eftersom den byggde på en tydlig uppdelning mellan "Führer" och "följande". Nationalsocialisterna strävade ändå efter att etablera en intern närhet genom omfattande ideologisk utbildning. Nästan alla nazistiska organisationer och offentliga institutioner i det "Tredje riket" hade ansvar för utbildning och träning.

Det förväntades att tyskarna skulle infiltreras i alla livets och arbetets områden och utbildas i nationalsocialistisk bemärkelse. Den tyska arbetsfronten propagerade särskilt idén om "Folkgemenskapen": Löftet var att försona intellektuella och arbetare och integrera dem i en "arbetsgemenskap". Konflikterna mellan olika sociala skikt och grupper omvandlades ideologiskt till "produktionsstrider" där "arbetsoldaterna" skulle bevisa sig. I detta sammanhang bör medieframställningen beaktas: Politiska masshändelser med festlig karaktär, ritualiserade jubileum och helgdagar bidrog till rotandet av en kollektiv identitet. Insamlingar för "Vinterhjälpen" och "Eintopfsonntage" (Söndagsgrytor) skulle skildra existensen av ett egalitärt samhälle. KdF (Kraft genom glädje) hade uppgiften att styra och kontrollera fritidsaktiviteter - badorten Prora var tänkt att göra sitt bidrag till detta. Med avseende på kraven på nationalsocialistisk utbildning utnyttjades konst, kultur, vetenskap och idrott och användes på ett propagandistiskt sätt. De som betraktades som "excentriska", "märkliga" och "annorlunda" definierades som sådana inom ramen för "Folkgemenskapen". Utestängning, fördrivning, förföljelse och förintelse av rasistiska eller politiska skäl var en del av nationalsocialisternas ideologi och praxis. "Sociala" praxis som spionage och angivelse skulle bidra till bildandet av "Folkgemenskapen", som skulle bestå av engagerade "ariska" människor.

Omvandlingen av Tyskland till en "Folkgemenskap" Erich Schmidt Verlag GmbH & Co

Tavla 39 | "Gleichschaltung" ("Tvingande koordination") - Förstörelse av offentligt, intellektuellt och politiskt liv

Termen "tvingande koordination" är en av de ursprungliga termerna som nationalsocialisterna skapade. Termen dök upp officiellt 1933 i lagarna för "regionernas tvingande koordination med riket". Senare överfördes termen till alla typer av nationalsocialistiska maktövertaganden, till processen för institutionell och personalförändring i partier, organisationer och myndigheter.

Efter maktskiftet använde Hitlers regering veckorna fram till omvalen den 5 maj 1933 för att stärka sin ställning genom terror och våld. Redan under natten då Riksdagshuset brann började förföljelsen av kommunister som ansågs vara skyldiga. Liksom socialdemokraterna räknades de till de första offren för det nya regimens våld. I de sista fria valen skulle NSDAP endast få 43,9 procent av rösterna, trots uteslutningen av KPD och skrämseltaktiken mot de andra partierna. Tillsammans med German-National People's Party uppnådde koalitionen knapp majoritet. Samtidigt strävade Hitler efter diktatoriska befogenheter. Med löften och tvång lyckades nationalsocialisterna att uppnå en två tredjedels majoritet för sin "Ermächtigungsgesetz" ("Fullmäktigelagen").

Lagen gav regeringen under förbundskansler Adolf Hitler befogenhet att utfärda lagar utan medverkan av Riksdagen. I snabb följd utfärdade regeringen lagar som tjänade till att "göra likriktning" av partierna, föreningar och statsapparaten. I juni förbjöds SPD, de borgerliga partierna förekom detta öde genom självlösning. NSDAP utvecklades till det enda statspartiet på dessa rättsliga grunder.

Bojkotten av judiska butiker i april, förvisandet av ogillade forskare och konstnärer och bokbålet den 10 maj 1933 förkunnade olycksbådande den kommande monopoliseringen av stat och samhälle genom nationalsocialisterna.

Den tyska unionen, som var den största fackföreningen, anpassade sig till den nya regeringens kurs. Unionen lösgjorde sina kopplingar till SPD och välkomnade införandet av den 1 maj som "Nationell arbetsdag". Den 2 maj 1933 genomfördes avyttringen av fackföreningarna, som hade förberetts under lång tid. Fackföreningarnas egendom konfiskerades och medlemmarna integrerades tvångsmässigt i den tyska arbetsfronten (DAF), som grundades den 10 maj.

Unionens högkvarter ockuperades den 2 maj 1933. SA ockuperade Münchens fackföreningskontor den 2 maj 1933. Federal Archive Koblenz

Förföljelsen av de som tänker annorlunda börjar. Razzia i Charlottenburg, Danckelmannstrasse 10, den 28 april 1933. State Archive Berlin

Förstörandet av fackföreningarna planerades i detalj. Nyhetsbrev från NSDAP till högsta politiska ledningen, Robert Ley, den 21 april 1933. Federal Archive Berlin

Kort efter makttillträdet beordrade Hitler attacker mot kommunister. Polisråd mot Karl Liebnecht-huset i Berlin den 24 februari 1933. Federal Archive Koblenz

r1. Radikal inskränkning av personlig frihet. Rikslagstidning, del 1, nr 17 från den 28 februari 1933, sida 83.

r2. "Bemyndigandelagen" gav regeringen rätten att skapa sina egna lagar. Rikslagstidning, del 1, 1933, nr 25 från den 24 mars 1933, sida 141.

z1. Ett försök att rättfärdiga våldshandlingar mot fackföreningarna av Robert Ley. Uppmaning till aktionskommittén med betoning på skyddet av det tyska arbetet mot ockupationen av fackföreningshusen. 2 maj 1933 i: WTB Nr. 1039 från den 2 maj 1933. Det är inte som om vi förstör och splittrar fackföreningen fullständigt. Tvärtom har vi aldrig förstört något som har värde för vårt folk, och vi kommer inte att göra det i framtiden. Det strider mot grundprinciperna för nationalsocialistiska idéer. Det gäller särskilt fackföreningarna som har byggt upp sin rikedom baserad på arbetarklassens hårda arbete och möda. Nej, kära arbetare, era institutioner är heliga för oss nationalsocialister och kommer inte att besudlas. Självt är jag son till en fattig bonde och förstår dilemmat. Självt arbetade jag sju år inom ett stort företag i Tyskland och förstår exploateringen av anonym finanskapital och känner till de manipulativa metoder som används av dem, eftersom jag blev avskedad 1928 på grund av min kritik. Federal Archive Berlin

Tavla 40 | NSDAP - Väktare av "Folksgemenskapen"

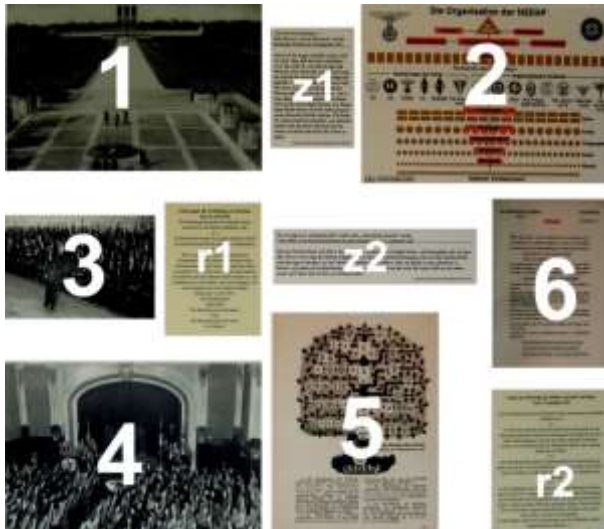
I januari 1919 grundade metallarbetaren Anton Drexler och journalisten Karl Harrer den tyska arbetarpartiet i München, som - under påverkan av sin reklamare Adolf Hitler - döptes om till National Socialist Labour Party (NSAP). I juli 1921 valde partiets medlemmar Hitler som ordförande; en position som gav honom diktatoriska befogenheter. "Rörelsen" med sin "Führer" lyckades förena missnöjda och förtvivlade människor med enkla paroller och en ideologi baserad på fiendekoncept. De socialdarwinistiska, rasistiska, antisemitiska, antimarxistiska och nationalistiska inslagen skulle förbli ideologiska och politiska. De antikapitalistiska delarna av partiideologin var bihängande delar som aktiverades endast i specifika politiska situationer och för propagandasiften. "Ledarkulten" motsvarade den typiska tidsålders önskan om en "stark man vid statsroret".

Även om inställningen till parlamentariska system generellt var negativ, siktade NSDAP - efter det katastrofala kuppörsöket 1923 - av taktiska skäl på att komma till makten med hjälp av lagliga medel. Först i riksdagsvalet 1930 fick partiet 18,3 procent av rösterna. I juli-valet blev det det starkaste parlamentariska partiet - även om det aldrig uppnådde majoritet i fria val.

Utseendet av Hitler som "Rikskansler" byggdes upp som en "maktövertagande". Från och med juli 1933 var NSDAP - efter "tvingande koordination", självupplösning och förbud mot alla andra partier - den centrala politiska organisationen i Tyskland. Med lagen om "Partiets och statens enhet" från december 1933 konsoliderades NSDAP:s maktposition.

När kriget bröt ut deltog NSDAP i "hemmafrontens" uppbyggnad och organiserade luftförsvaret. I krigets slutskede organiserade partiet den s.k. "Volkssturm" (folksstormtrupper) under partiets ledning. Det var den sista kullen unga män och äldre människor som kunde kallas in i militära syften.

Antalet NSDAP-medlemmar år 1945 var cirka 8,5 miljoner människor. Partiets konstitution var baserad på "Führerprinzip" (Ledarprincipen). Inflytandet över det tyska folkets liv garanterades av ett tätt nätverk av regionala ledare. Särskilt blockvärdarna utvecklades från att vara symboler för kontroll och spionage till väktare av "Folksgemenskapen".

- 1 Starten av NSDAP under Nürnberggrallarna. Hitler, Himmler och Lutze, SA:s stabschef, under en minnesstund för de fallna i Luitpoldhain i Nürnberg den 9 september 1934. Tyska historiska museet
  - 2 Organisationsstrukturen för NSDAP. Erich Schmidt förlag GmbH & Co
  - 3 Insvärandet av NSDAP-funktionärer. Insvärandet av NSDAP i Berlin Lustgarten den 25 februari 1934. Goebbels inspekterar främre raden. Bundesarchiv Berlin
  - 4 Utbildning och "orientering" av NSDAP-funktionärer. Skolfest i Pankow den 12 februari 1934. Bundesarchiv Berlin
  - 5 Partiets tillväxt. Partiets ansikte, München 1939. Bundesarchiv Berlin
  - 6 NSDAP, betraktad som "hederns sociala ryggrad för hemmafronten." Hemlig nyhetsbrev skickad till Führerns representant, utan angiven datum. Bundesarchiv Berlin
- r1. Det fanns bara ett parti kvar i Tyskland. Reichs lagblad, Del 1, 1933.
- r2. Staten och NSDAP skulle smälta samman. Reichs lagblad, Del 1, 1933.